

BUDAI CISZTERCI SZENT IMRE-TEMLŐM

Történet | A városrészt Szent Imre herceg halálának 900. évfordulóján (1931) nevezték el Szentimrevárosnak. A ciszterci rend – amely 1142-ben alapította első magyarországi monostorát – 1912-ben nyitott e környéken iskolát, és kezdett hozzá egy új plébánia megszervezéséhez, amelynek működése 1923 óta folyamatos. A rend felkérésére **Wälder** Gyula műépítész három épületből álló, nagyszabású neobarokk együttest tervezett. Először a szomszédos gimnázium (1929), majd a templom (felszentelésének dátuma 1938. november 5.) épült fel, a rendház tömbje azonban a háború, majd a kommunista hatalomátvétel miatt már nem valósulhatott meg. A rendek erőszakos feloszlatásával (1951) a plébánia az egyházmegye kezelésébe került, a ciszterciek csak a rendszerváltozáskor, 1989. augusztus 1-től térhettek vissza egykori tulajdonukba.

Leírás | A homlokzatot díszítő **timpanon** Markup Béla szobrászművész alkotása, benne a Szűzanya látható a kis Jézussal, hódoló magyar szentek körében. A párkányon álló szobrokat Damkó József készítette: Harding Szent István, Szent Bernát, Boldog III. Jenő pápa és Szent Róbert a **ciszterciek** meghatározó személyiségei. A főoltár képei két látomást örökítenek meg: **Szent Imre** herceg önmagát átadó gesztusát a Szűzanyának, előtte Szent Gellért alakjával és kezében a soha ki nem alvó méccsével, felette pedig a Szent Korona felajánlásának mozdulatát. Mindkét alkotás Takács István festőművész, grafikus munkája.

Az oltárkép két oldalán Árpád-házi szentjeink fából faragott, aranyozott szobrai – Szent Margit, Szent László, Szent István és Szent Erzsébet – Markup Béla szobrászművész műhelyéből.

A bal oldali hajóban elöl, a **szentségörző** oltáron látható Jézus Szíve-kép [1], Kontuly Béla festménye. Tovább lépve Szent Anna [2] és Szent István [3] oltára következik (készítette Tóth Gyula), mellette Molnár-C. Pál festménye Assisi Szent Ferencről.

A jobb oldali hajóban a **Szent Bernát**-oltáron [12] őrizzük Szent Imre ereklyéjét – a díszes foglalat Megyer-Meyer Antal iparművész remeke. A kép Takács István festménye. A következő oltár [11] **Szent Gellért** püspök – Szent Imre nevelője – vértanúhalálát ábrázolja (Ungváry Sándor kézjegye), kétoldalt Szent György és Szent Márton alakja. Végül a Szentlélek pünkösdi kiadását és az apostolok portréit (Takács István műve) láthatjuk [10]. Mellette Feszty Masa Szt. Rita képének másolata. A faragott szobrokat – Szűz Mária [9], Kis Szent Teréz [7], Szent József [4] és Pádai Szent Antal [6] alakját – Varga Ferenc készítette.

Az előcsarnokban Kisfaludy Strobl Zsigmond Szent Imre-szobrának gipszmásolata áll [8]. Az innen nyíló, 2013-ban felszentelt kápolna [5] a szegények orvosáról, Boldog **Batthyány-Strattmann** Lászlóról kapta nevét.

Az égetett, zománcozott zsolnai majolikából készült **keresztút** – Orbán Antal szobrászművész alkotása – az épület különleges ékessége.

Az erdélyi templomokra emlékeztető színes, virágdíszes, kazettás **mennyezet** a tervező egyedülálló gesztusa. A nyolc ívbe rendezett felület a nyolc boldogságot idézi, burjánzó kertjében a négy evangélista nevét és a Szentlélek galamb alakjában fénylő sugarait is megjeleníti.

Az első – az **Angster**-cég által kivitelezett – orgona a háború során fájdalmas sebeket kapott, melyeket a nehéz időkben csak töredékes eredménnyel sikerült begyógyítani. A 2000-es évek elején a plébánia új hangszer építése mellett döntött. Egyelőre a redőny- és a pozitívumú zeng, de igényes és szép hangja most is betölti a teret. A műemlék orgonaház terve szintén Wälder munkája, melynek festését és aranyozását Thén József mester végezte.

A templom két ízben, először az 1970-es években, majd 2019–2020-ben újult meg teljesen. **Laus Deo!**

THE CISTERCIAN CHURCH OF SAINT EMERIC

History | Consecrated on 5th November 1938, the Church of St. Emeric was built by the Cistercians, a monastic order that established itself in Hungary in 1142. It stands in the City of St. Emeric (Szentimreváros), the Budapest district named after the son of St. Stephen, Hungary's first king in 1000, on the 900th anniversary of his death. By that time, the Order of Cistercians had already established a school (1912) and a new parish (1923) in the area, and commissioned the architect Gyula **Wälder** to design a large neo-baroque complex of a school, a church and a monastery. The high school (to the left of the present-day church) was completed in 1929, followed by the church in 1938. The building of the monastery, however, was postponed because of World War II, and had to be abandoned completely after the Communist takeover. In 1951 the government dissolved all monastic orders in Hungary, and the church was taken over by the local diocese. The Cistercians could only return on 1st August 1989.

The Church | The facade is dominated by the two bell towers and a large **tympaanum** between them. The statues inside the tympaanum – the work of Béla Markup – depict the Blessed Virgin Mary with the child Jesus among a circle of Hungarian saints. The four statues above the porch – of St. Stephen Harding, St. Bernard, Pope Eugen III and St. Robert, all influential **Cistercians** – are the work of József Damkó.

The high altar features two paintings, the larger of which depicts the apparition of the Virgin Mary to Prince **St. Emeric**, with Bishop St. Gellert, his tutor holding the lantern of everlasting light. The smaller painting above shows the offering of the Holy Crown to God. Both paintings are the works of István Takács.

At the base of the altar, the four gilded wooden statues represent Hungarian saints: Margaret, King Ladislaus, King Stephen and Elisabeth. The statues are from the workshop of Béla Markup.

In the left aisle, the front altar houses the **Tabernacle**. The painting above depicts the Sacred Heart of Jesus [1], the work of Béla Kontuly. The side altar, created by Gyula Tóth, is dedicated to St. Anne [2] and St. Stephen [3]. Next to it is the painting of St. Francis of Assisi by Pál C. Molnár.

The front altar in the right aisle is dedicated **St. Bernard** [12] and holds the relics of St. Emeric. The ornate housing is the work of Megyer-Meyer Antal, the altarpiece was painted by István Takács. The side altar [11] shows the martyrdom of Bishop **St. Gellert**, the tutor of St. Emeric (attributed to Sándor Ungváry), flanked by the statues of St. George and St. Martin. The paintings of the last side altar on the right depict the descent of the Holy Spirit at Pentecost and the Apostles [10] (by István Takács). The painting next to the altar is a copy of Masa Feszty's depiction of St. Rita. The carved statues of the Virgin Mary [9], St. Therese of Lisieux [7], St. Joseph [4] and St. Anthony of Padua [6] are the works of Ferenc Varga.

Standing in the entrance porch, the statue of St. Emeric [8] is a plaster cast copy of the original by Zsigmond Kisfaludy Strobl. The chapel opening from the porch [5] is named after the Blessed László **Batthyány-Strattmann**, known as „the doctor of the poor”. The chapel was consecrated in 2013.

The pillars in the aisles feature the **Stations of the Cross**, a unique set of high-reliefs by sculptor Antal Orbán, made from glazed maiolica finished in the Zsolnay factory of Pécs.

The painted **coffered ceiling** featuring colourful floral patterns is an architectural reference to Transylvanian churches. The patterns are arranged into eight distinct circles, representing the eight blessings. Hidden among the exuberant flowers are the names of the four Evangelists and a dove symbolising the Holy Spirit.

The original **organ**, manufactured by the Hungarian Angster company was badly damaged during World War II. Although it was restored to working order, the beauty of its sound was lost forever. In the early 2000s the Parish opted for a brand new organ, which is being manufactured in several stages. So far only the swell and the positive are operational, but one can already appreciate the new organ's magnificent sound. The original organ casing has been preserved. Now a listed work of art, it was also designed by the church's architect, Gyula Wälder, and was gold plated by goldsmith József Thén.

The church was first renovated in the 1970s and underwent a complete refurbishment in the years 2019–2020.

Praise be to God!

